

**РЕПУБЛИЧКИ ЗАВОД
ЗА СОЦИЈАЛНУ ЗАШТИТУ**

**ИЗВЕШТАЈ О РАДУ
ЦЕНТАРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД
ЗА 2019. ГОДИНУ**

Београд,

Септембар 2020. године

САДРЖАЈ

1. УВОД

2. КАПАЦИТЕТИ – ЉУДСКИ РЕСУРСИ

- 2.1. Радници запослени на неодређено време
- 2.2. Стручно усавршавање запослених

3. КОРИСНИЦИ ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД

- 3.1. Малолетни корисници ЦСР
- 3.2. Пунолетни корисници ЦСР - млади, одрасли и старији

4. ВРШЕЊЕ ЈАВНИХ ОВЛАШЋЕЊА

- 4.1. Материјална подршка
- 4.2. Старатељска заштита
 - 4.2.1. Деца под старатељском заштитом
 - 4.2.2. Деца под привременом старатељском заштитом
 - 4.2.3. Пунолетни корисници под старатељством
 - 4.2.4. Пунолетни корисници под привременим старатељством
- 4.3. Смештај корисника у систему социјалне заштите
 - 4.3.1. Смештај деце
 - 4.3.2. Смештај пунолетних корисника
- 4.4. Усвојење
- 4.5. Заштита од насиља
- 4.6. Заштита малолетника са проблемима у понашању
- 4.7. Заштита деце и вршење родитељског права

5. ЗАКЉУЧАК

1. УВОД

Извештај о раду центара за социјални рад (ЦСР) је један од извештаја о раду установа социјалне заштите који припрема Републички завод за социјалну заштиту (у даљем тексту РЗСЗ).

Извештај је сачињен на основу појединачних (статистичких и наративних) извештаја о раду 170 одељења ЦСР које је прикупио РЗСЗ. Податке које износе ЦСР треба узимати као илустрацију стања у систему, с обзиром да област прикупљања података није довољно уређена и да не постоји јединствени информациони систем за евиденцију и унос података установа социјалне заштите, са дефинисаним одговорностима сваке инстанце у процесу.

Извештај се састоји из неколико целина:

Прву целину чине **капацитети и људски ресурси** ЦСР.

У другом делу извештаја приказани су **корисници ЦСР** према корисничким групама: малолетни и пунолетни.

Трећи део односи се на **права и услуге из домена јавних овлашћења** (дефинисани Законом о социјалној заштити, Породичним законом, Законом о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица, Кривичним закоником и Законом о спречавању насиља у породици).

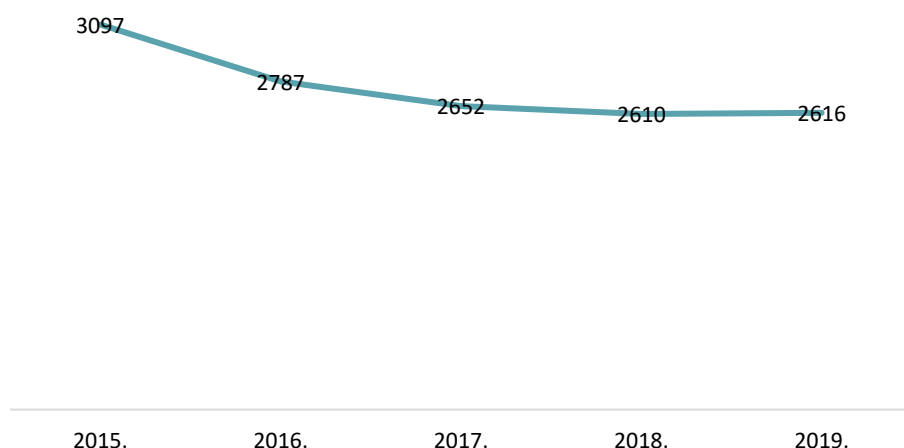
У завршном делу извештаја приказани су основни **закључци**.

2. КАПАЦИТЕТИ – ЉУДСКИ РЕСУРСИ У ЦСР

2.1. РАДНИЦИ ЗАПОСЛЕНИ НА НЕОДРЕЂЕНО ВРЕМЕ

Број радника у ЦСР запослених на неодређено време на дан 31.12.2019. године био је 2.616, што је незнатно више у односу на 2019. годину. Ипак, подаци показују да је у протеклих пет година тај број **смањен за 16,7%** (Графикон бр. 1).

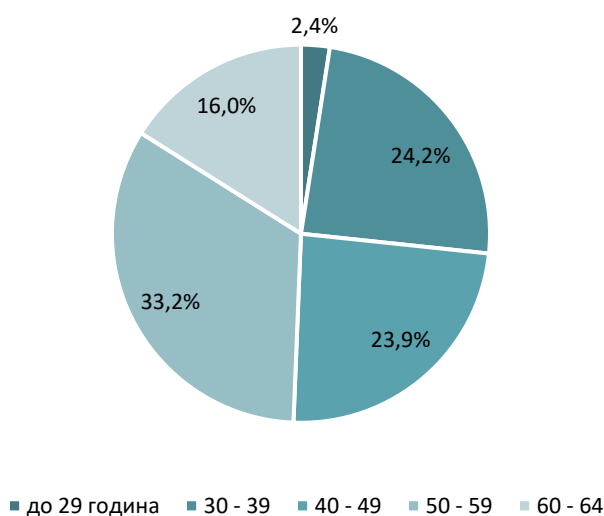
Графикон бр. 1: **Број радника у ЦСР запослених на неодређено време, 2015 – 2019.**

Извор: Извештаји ЦСР 2015 – 2019.

У старосној структури радника запослених на неодређено време **доминирају запослени старости од 50 до 59 година** са 33,2% (Графикон бр. 2).

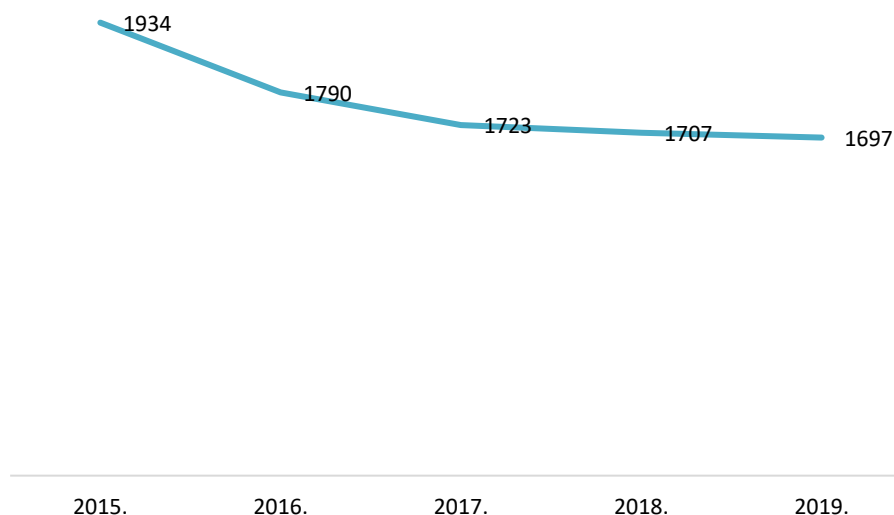
Графикон бр. 2: **Старосна структура радника запослених на неодређено време у ЦСР, 31.12.2019 (у %)**

Извор: Извештаји ЦСР за 2019. годину

На дан 31.12.2019. било је **1.697 стручних радника** запослених на неодређено време, што је за **12,3% мање у односу на 2015. годину** (Графикон бр. 3). Паралелно са смањењем броја стручних радника, забележен је тренд повећања броја корисника на евиденцији ЦСР¹.

Графикон бр. 3: Број стручних радника запослених на неодређено време у ЦСР, 2015 – 2019.

Извор: Извештаји ЦСР 2015 – 2019.

Од укупно 1.697 стручних радника, према **врсти послова** које обављају, било је ангажовано **1.086 водитеља случаја**, што је у односу на претходну годину мање за 2,8%. Што се тиче осталих стручних радника, **112** обавља послове супервизора, а **499** обавља друге стручне послове (од тога 286 чине правници).

2.2. СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ ЗАПОСЛЕНИХ

Током 2018. године, програме стручног усавршавања акредитоване у систему социјалне заштите похађало је 1.242 стручних радника, док је 608 радника похађало обуке које нису акредитоване у систему социјалне заштите.

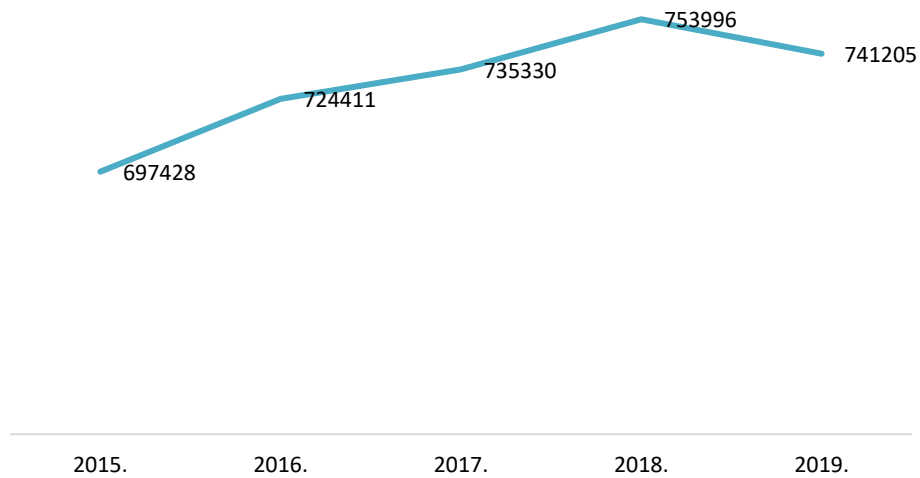
Према подацима из извештаја ЦСР за 2018. годину, 78 стручна радника, односно 4,6% укупног броја није похађало основни програм обуке за посао који обављају: 43 радника није похађало обуку за вођење случаја, 5 обуку за супервизију и 30 радника обуку за правнике.

¹ Број корисника у 2019. повећан је за 6,2% у односу на 2015. годину.

3. КОРИСНИЦИ ЦСР

У току 2019. године на евиденцији ЦСР било је укупно **741.205 корисника**, а на дан 31.12.2019. евидентирано је **598.590 корисника**. Укупан број корисника у 2019. години је смањен за 1.7% у односу на претходну годину, али је у односу на 2015. годину порастао за 6,2% (Графикон бр. 4).

Графикон бр. 4: Број корисника на евиденцији ЦСР, 2015 – 2019.

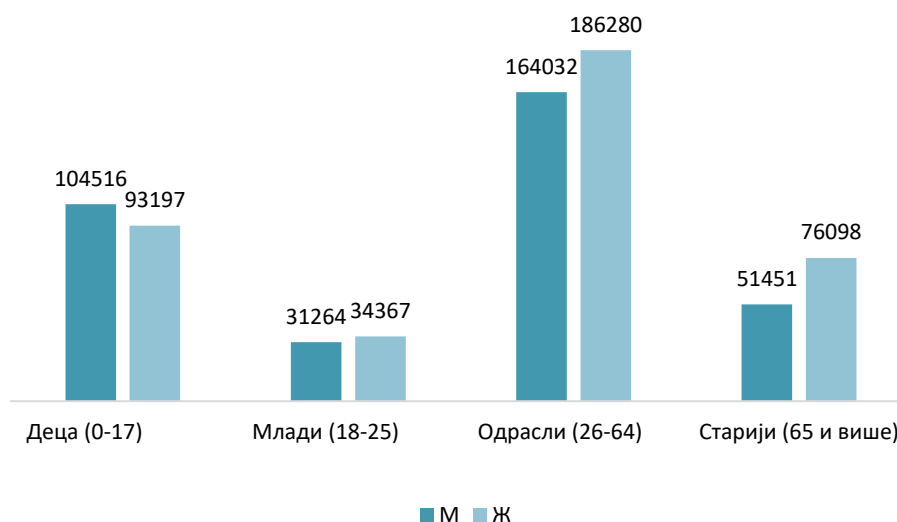
Извор: Извештаји ЦСР 2015 – 2019.

Удео корисника ЦСР у општој популацији Србије у 2019. години износио је 8,3%². Највећи удео корисника ЦСР у односу на популацију региона забележен је у Јужној и Источној Србији са 10,7%, док 5,1% грађана користи услуге социјалне заштите у београдском региону.

У старосној структури корисника доминирају **одрасли корисници** са **47,3%**, следе деца са 26,7%, затим старији 17,2% и потом млади са 8,9% (Графикон бр. 5). У укупном броју корисника преовлађују жене, а само у категорији деце приметан је већи удео дечака у односу на девојчице.

² Удео корисника ЦСР у општој популацији Србије рачуна се без Региона Косово и Метохија јер Процене становништва РС не садрже податке о процењеном броју становника овог региона.

Графикон бр. 5: Број корисника на евиденцији ЦСР према старосној структури и полу, 2019.

Извор: Извештаји ЦСР за 2019. годину

3.1. МАЛОЛЕТНИ КОРИСНИЦИ ПРЕМА КОРИСНИЧКИМ ГРУПАМА

Подаци показују да је у 2019. години **54,2% малолетних корисника** из групације **материјално угрожених корисника** (Табела 1). Као и претходне године, ова групација деце остаје доминантна међу малолетним корисницима.

Табела 1: Удео корисничких група малолетних у укупном броју деце на евиденцији ЦСР, 2019 (у %)

Корисничка група деце	Удео у укупном броју деце на евиденцији ЦСР
Деца под старатељством (сва деца под старатељством: и у породици и на смештају)	5,3%
Деца жртве насиља и занемаривања	6,2%
Деца са неадекватним родитељским старањем	3,1%
Деца са проблемима у понашању и у сукобу са законом	8,6%
Деца чији се родитељи споре око начина вршења родитељског права	13,3%
Деца чије су породице корисници НСП и других видова материјалних давања	54,2%
Деца ОСИ	5,6%
Деца у поступцима одређивања личног имена	0,4%
Деца у поступцима располагања имовином	0,8%
Деца у поступцима: сагласност за малолетнички брак	0,1%
Деца жртве трговине људима	0,0%
Деца страни држављани без пратње	0,8%
Деца која живе и раде на улици (деца улице)	0,1%
Деца повратници/из реадмисије	0,1%

Извор: Извештаји ЦСР за 2019. годину

3.2. ПУНОЛЕТНИ КОРИСНИЦИ ПРЕМА КОРИСНИЧКИМ ГРУПАМА (МЛАДИ, ОДРАСЛИ И СТАРИЈИ)

Материјално угрожене особе најбројнија су група пунолетних корисника са **56,2%**, као и претходне године. Ни код осталих категорија пунолетних корисника нема значајнијих одступања у односу на 2018. годину.

Табела 2: Удео корисничких група пунолетних у укупном броју пунолетних корисника на евиденцији ЦСР, 2019 (у %)

Корисничка група пунолетних корисника	Удео у укупном броју пунолетних корисника
Особе под старатељством - сви пунолетни корисници под старатељством: и у породици и на смештају	4,8%
Жртве насиља, занемарене особе и у ризику од занемаривања	6,2%
Особе које се споре око вршења родитељског права	4,3%
Особе са инвалидитетом	11,4%
Особа са друштвено неприхватљивим понашањем	2,7%
Особе које имају потребе за смештајем -домски или породични смештај	7,7%
Материјално угрожене особе	56,2%
Страни држављани и лица без држављанства у потреби за социјалном заштитом	0,1%
Жртве трговине људима	0,0%
Бескућници	0,2%

Извор: Извештаји ЦСР за 2019. годину

4. ВРШЕЊЕ ЈАВНИХ ОВЛАШЋЕЊА

4.1. МАТЕРИЈАЛНА ПОДРШКА

У децембру 2019. године право на новчану социјалну помоћ (НСП) користило је **92.673 породица**, односно **226.897 лица**, што је за 7,0% мање него претходне године³. У старосној структури корисника НСП доминирају одрасли корисници са 47,8%, потом деца са 36,5%, док је удео младих 8,8% и старијих 6,9%. Број деце која су у групи корисника НСП је 82.808.

Према подацима ЦСР, у току 2019. године поднето је **72.551 нових захтева** за остваривање права на НСП, а то **право признато је за 63.300 корисника**.

³ Извор података: Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

Бележи се смањење поднетих захтева **за признавање права на једнократну новчану помоћ** (ЈНП). У току 2019. године поднето је **182.830** захтева за остваривање права на ЈНП, док је то **право признато за 163.602 корисника**.

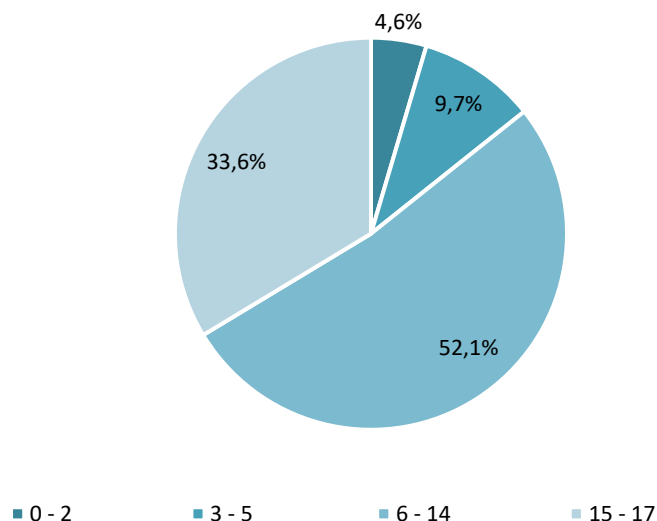
За унапређење квалитета живота особа са инвалидитетом, преко ЦСР се могу остварити додаци за помоћ и негу другог лица (ДНП) и увећани додатак за помоћ и негу другог лица (УДНП). **Захтеве за ДНП** у 2019. години поднело је **13.870 лица**, а право је **признато за 8.182 корисника**. Када је у питању **УДНП**, **поднето је 9.102 захтева**, а право је **признато за 5.137 корисника**.

4.2. СТАРАТЕЉСКА ЗАШТИТА

4.2.1. ДЕЦА ПОД СТАРАТЕЉСКОМ ЗАШТИТОМ

На дан 31.12.2019. године 4.788 деце је под старатељском заштитом, од чега 2.492 мушког, а 2.296 женског пола. Више од 50% деце под старатељством је узраста од шест до 14 година (Графикон бр. 6).

Графикон бр. 6: **Број решења о старатељској заштити над децом, према узрасту детета, 31.12.2019. (у %)**

Извор: Извештаји ЦСР за 2019. годину

У току 2019. донето је 681 решење о примени мера старатељске заштите према деци. Најчешћи разлог био је лишење родитељског права које се јавља у 60,6% случајева (Графикон бр. 7).

Графикон бр. 7: Број решења о примени мера старатељске заштите према деци донетих у току 2019, према разлозима примене (у %)

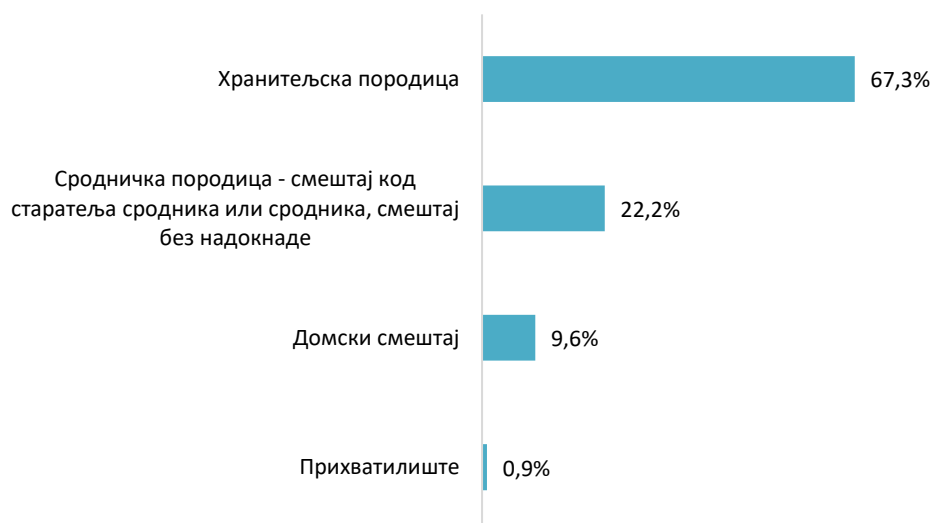

Извор: Извештаји ЦСР за 2019. годину

У 59% случајева старатељ деце је физичко лице, а у 41% случајева улогу старатеља врши ЦСР непосредно.

У хранитељским породицама смештено је 67,3% деце, од чега је 21,8% у сродничким хранитељским породицама. На смештају код сродника налази се 22,2% деце, док је домски смештај заступљен у 9,6% случајева (Графикон бр. 8).

Графикон бр. 8: Број решења о примени мера старатељске заштите над децом, према врсти смештаја, 31.12.2019. (у %)

Извор: Извештаји ЦСР за 2019. годину

У току 2019. године донето је 575 решења о престанку старатељске заштите над децом, а у 70,1% случајева реч је о деци узраста од 15 до 17 година. У складу са овим подацима, међу разлозима престанка старатељске заштите над децом и даље доминира престанак старатељства услед пунолетства (Графикон бр. 9).

Графикон бр. 9: Број решења о престанку старатељске заштите над децом донетих у току 2019, према разлозима престанка.

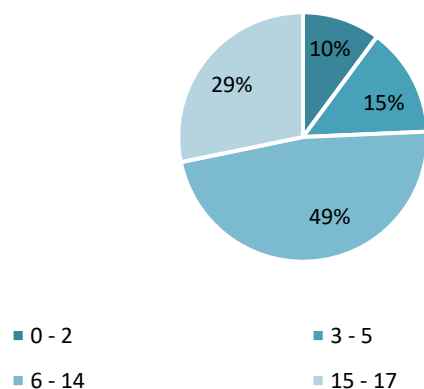

Извор: Извештаји ЦСР за 2019. годину

4.2.2. ДЕЦА ПОД ПРИВРЕМЕНОМ СТАРАТЕЉСКОМ ЗАШТИТОМ

На дан 31.12.2019. године над укупно 4.318 деце примењене су мере привремене старатељске заштите, од чега је 51,6% деце мушког, а 48,4% женског пола. Највише је деце узраста од шест до 14 година, која чине 49% деце према којој су примењене мере старатељске заштите (Графикон бр. 10).

Графикон бр. 10: Број решења о привременом старатељству над децом, према узрасту детета, 31.12.2019. (у %)

Извор: Извештаји ЦСР за 2019. годину

У току 2019. године донето је 3.140 решења о примени мера привремене старатељске заштите према деци. Међу разлозима за примену ових мера доминирају спреченост родитеља да врше родитељску дужност са 43,5% и неадекватно родитељско старање са 38,2% (Графикон бр. 11).

Графикон бр. 11: Број решења о примени мера привремене старатељске заштите према деци донетих у 2019, према разлозима примене, (у %)

Извор: Извештаји ЦСР за 2019. годину

Од укупног броја деце према којима су биле примењене мере привремене старатељске заштите у току 2019. године, у 55,1% случајева старатељ је физичко лице, док је код 44,4% деце у питању непосредно старатељство. Само 0,5% деце има колективног старатеља.

Када је у питању смештај деце под привременим старатељством, 51,5% деце је смештено у хранитељским породицама, од чега 20,1% чине сродничке хранитељске породице. Свега 12,5% деце било је на смештају у биолошким породицама (Графикон бр. 12).

Графикон бр. 12: Број решења о привременом старатељству над децом, према врсти смештаја, 31.12.2019. (у %)

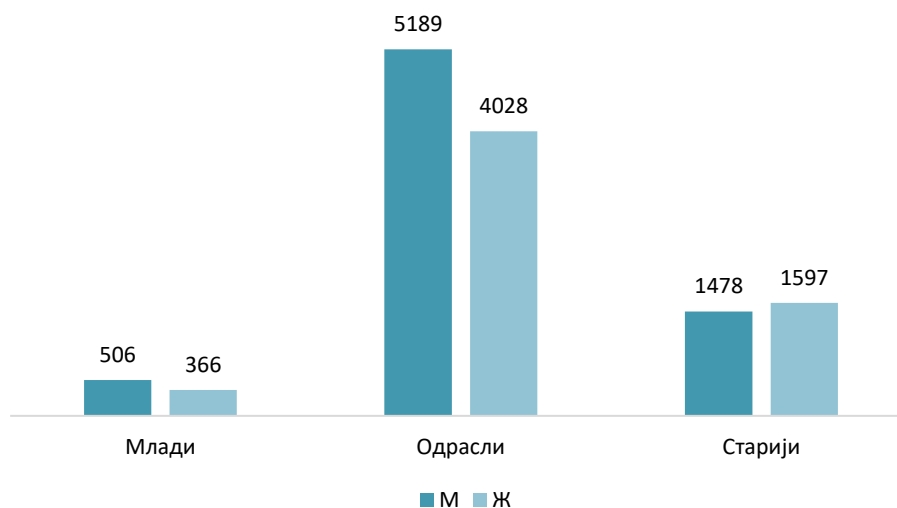

Извор: Извештаји ЦСР за 2019. годину

4.2.3. ПУНОЛЕТНИ КОРИСНИЦИ ПОД СТАРАТЕЉСТВОМ

На дан 31.12.2019. године било је 13.164 пунолетних корисника под старатељском заштитом, од чега 54,5% мушкараца и 45,5% жена. Када је у питању старост корисника, 70% припада категорији одраслих (Графикон бр. 13).

Графикон бр. 13: Број решења о примени мера старатељске заштите над пунолетним корисницима, према старости и полу корисника, 31.12.2019.

Извор: Извештаји ЦСР за 2019. годину

Број корисника према којима су примењене мере старатељске заштите у току извештајне године износио је 1.135, од чега 56,4% чине одрасли.

Од укупног броја старатељстава над пунолетним особама, у **73,7% случајева старатељ је физичко лице**. Код **26,2% корисника реч је о непосредним старатељствима** које обавља ЦСР. Када је у питању смештај ових корисника у 45,3% случајева корисници живе у дому, док је 40,6% у сродничкој породици (Графикон бр. 14).

Графикон бр. 14: **Број решења о старатељској заштити над пунолетним корисницима, према врсти смештаја, 31.12.2019. (у %)**

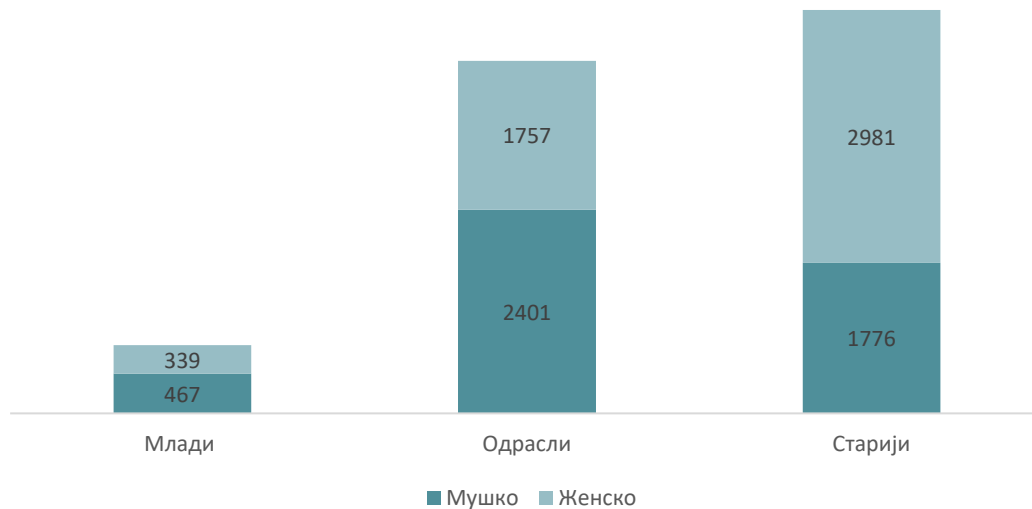
Извор: Извештаји ЦСР за 2019. годину

Од 788 решења о престанку сталне старатељске заштите над пунолетним корисницима која су донета у току 2019. године, разлог престанка је у 96,6% случајева била смрт корисника, док је правоснажна одлука о враћању пословне способности донета за само 27 корисника.

4.2.4. ПУНОЛЕТНИ КОРИСНИЦИ ПОД ПРИВРЕМЕНИМ СТАРАТЕЉСТВОМ

На дан 31.12.2019. године било је 9.721 пунолетних корисника под привременим старатељством, од чега је 52,2% женског, а 47,8% мушког пола. Највећи број корисника, тј. 48,9% припада категорији старијих (Графикон бр. 15).

Графикон бр. 15: Број решења о привременој старатељској заштити над пунолетним корисницима, према старости и полу корисника, 31.12.2019.

Извор: Извештаји ЦСР за 2019. годину

У току 2019. године донето је 4.844 решења о примени мера привремене старатељске заштите над пунолетним корисницима.

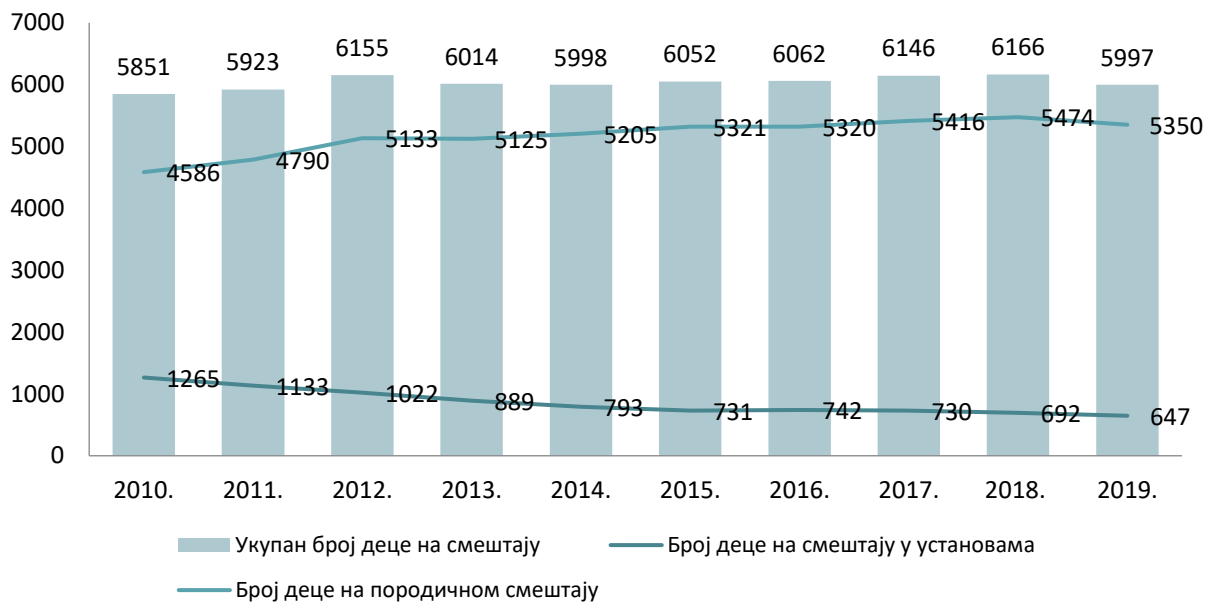
Од укупног броја привремених старатељстава над пунолетним корисницима, у 75% случајева старатељ је физичко лице, док се непосредни старатељ јавља у 23,5% случајева.

4.3. СМЕШТАЈ КОРИСНИКА У СИСТЕМУ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

4.3.1. СМЕШТАЈ ДЕЦЕ

На дан **31.12.2018.** на смештају се налазило укупно **5.997**, од чега је **89,2% деце смештено у хранитељске породице**, а **10,8% у установе за смештај**. Број деце на домском смештају смањен је за 6,5% у односу на 2018. годину, а за 48,9% у последњих десет година. С друге стране, број деце у хранитељским породицама је смањен за 2,3% у односу на 2018. годину (Графикон бр. 16).

Графикон бр. 16: Број деце на породичном и домском смештају, 2010 – 2019.

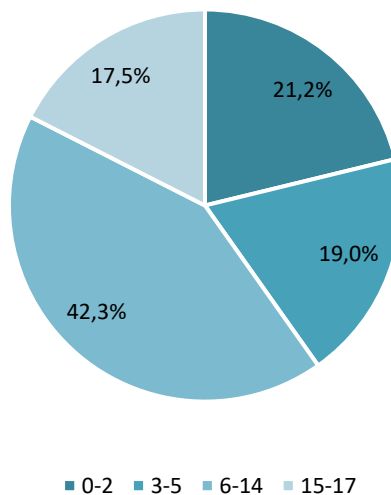

Извор: Установе за смештај деце и младих, Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања за период 2010 – 2019.

Извештаји показују да је у току 2019. године ЦСР издао 612 упута за смештај деце у прихватилиште/прихватну станицу.

У току 2019. ЦСР је као орган старатељства интервенисао **издвајањем 1.005 деце из породица. Удео деце до три године у овој групацији је 21,2%** (Графикон бр. 17).

Графикон бр. 17: Деца издвојена из породице у току 2019, према узрасту детета, (у %)

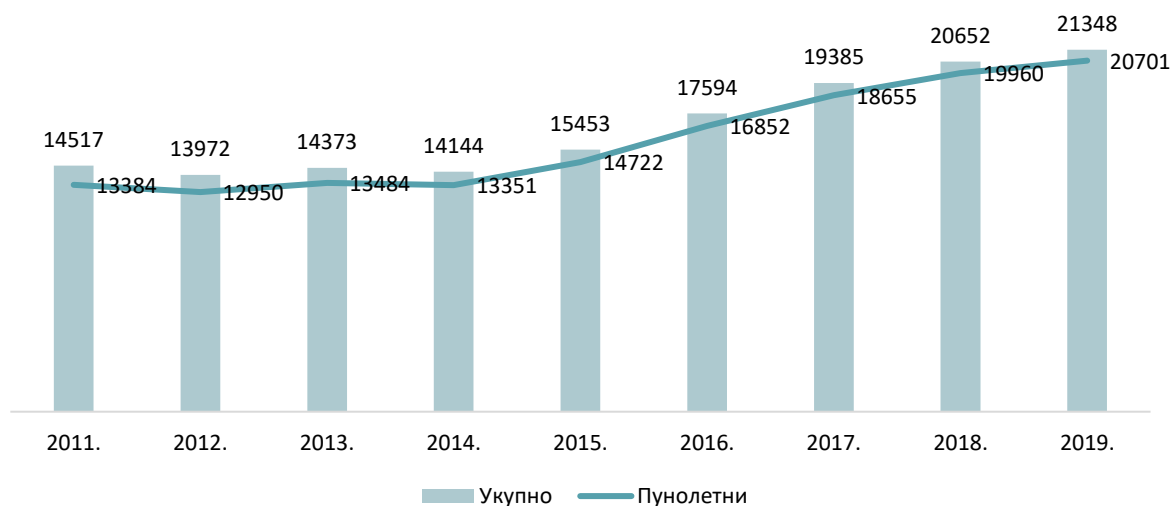

Извор: Извештаји ЦСР за 2019. годину

4.3.2. СМЕШТАЈ ПУНОЛЕТНИХ КОРИСНИКА

На дан 31.12.2019. године број корисника на смештају у установама социјалне заштите износио је 21.348, од којих је 96,9% односно 20.701 пунолетно. Од 2015. године расте број корисника на смештају па и број пунолетних који је у 2019. години за 40,6% већи у односу на 2015. годину (Графикон бр. 18).

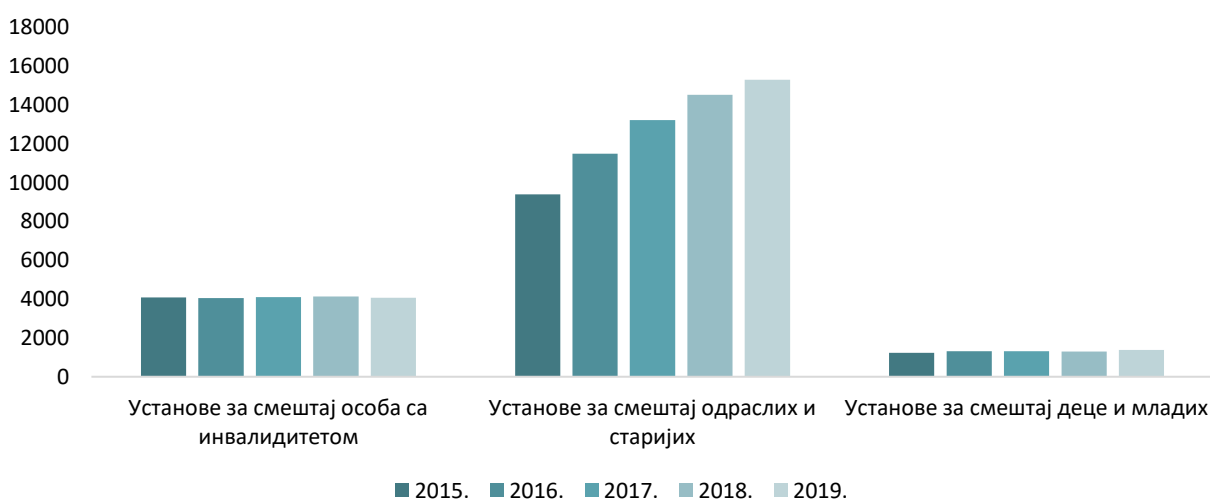
Графикон бр. 18: Пунолетни корисници на смештају у установама социјалне заштите, 2011 - 2019.

Извор: Извештаји ЦСР за 2019. годину

Од укупног броја пунолетних корисника на смештају, 53,5% су старији корисници, одрасли чине 38,8%, док је младих свега 7,7%. (Графикон бр. 19).

Графикон бр. 19: Пунолетни корисници на смештају у установама социјалне заштите, 2015 - 2019. године

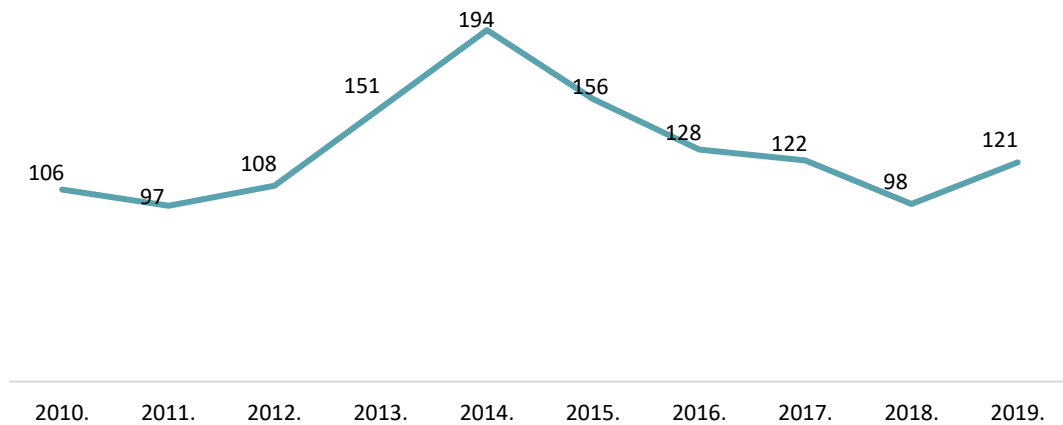
Извор: Извештаји ЦСР за 2019. годину

Број упута ЦСР за смештај пунолетних корисника у прихватилиште у току 2018. године био је 857.

4.4. УСВОЈЕЊЕ

У 2019. години усвојено је укупно 121 дете, што је за 22,4% мање у односу на 2015. годину. Посматрано у периоду од 10 година број усвојења варира, најмање усвојења је било 2011. године (Графикон 20). Од укупно 121 детета усвојеног у 2019. години, 16,5% деце је усвојено од стране страних држављана.

Графикон бр. 20 – Број усвојене деце, 2010 – 2019.

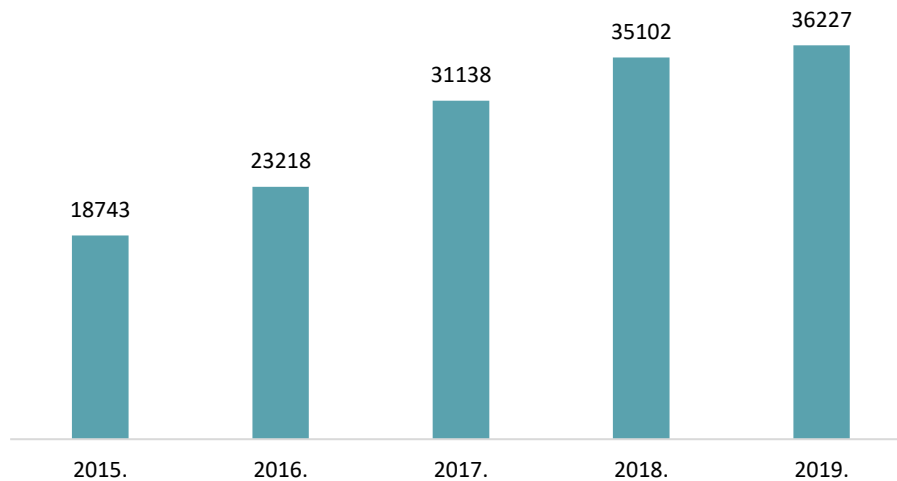

Извор: МРЗБСП

4.5. ЗАШТИТА ОД НАСИЉА

У 2019. години у ЦСР је евидентирано **36.227 пријава насиља у породици**, што је за 3,2% више него у 2018. години, односно 93,3% више него у 2015. години (Графикон бр. 21).

Графикон бр. 21: Број пријављених случајева породичног и партнерског насиља 2015 - 2019.

Извор: Извештаји ЦСР 2015 – 2019.

Као и 2018. године, **подносилац највећег броја пријава је полиција**: у 2019. полиција је поднела 71,5% од укупног броја пријава за породично насиље (Графикон бр. 22).

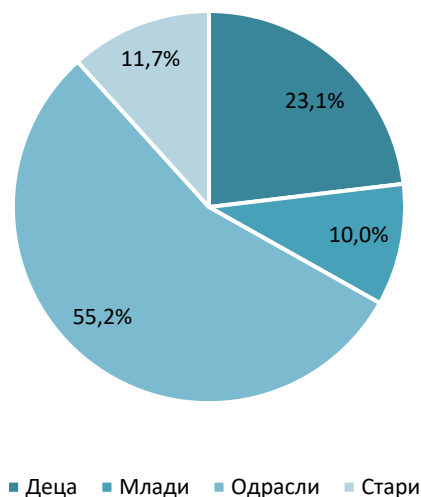
Графикон бр. 22: Пријаве насиља у ЦСР у 2019. години према подносиоцу пријаве, (у%)

Извор: Извештаји ЦСР за 2019. годину

Према старосној структури жртве, 55,2% пријава односи се на насиље над одраслима (Графикон бр. 23).

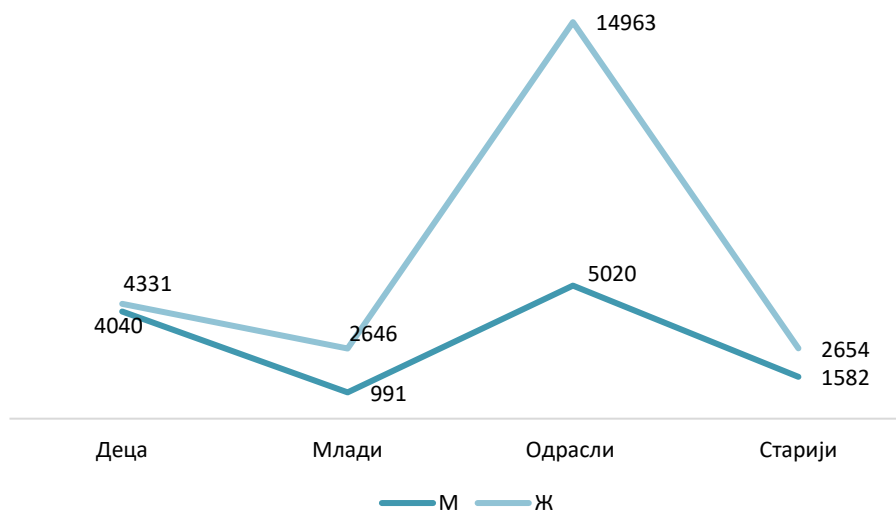
Графикон бр. 23: Пријаве насиља у ЦСР према старости жртве насиља, 2019. (у%)

Извор: Извештаји ЦСР за 2019. годину

У свим старосним категоријама **бројније су пријаве насиља над особама женског пола** (Графикон бр. 24). Код деце је удео пријава насиља над женским полом 51,7%, код младих 72,8%, код одраслих 74,9%, а код старијих 62,7%.

Графикон бр. 24: Број пријава насиља у ЦСР према старости и полу жртве насиља, 2019.

Извор: Извештаји ЦСР за 2019. годину

Када је реч о особама које су у пријавама насиља означене као **починиоци насиља**, у 52,3% случајева починилац насиља је актуелни/бивши **брачни или ванбрачни партнер** (Графикон бр. 25).

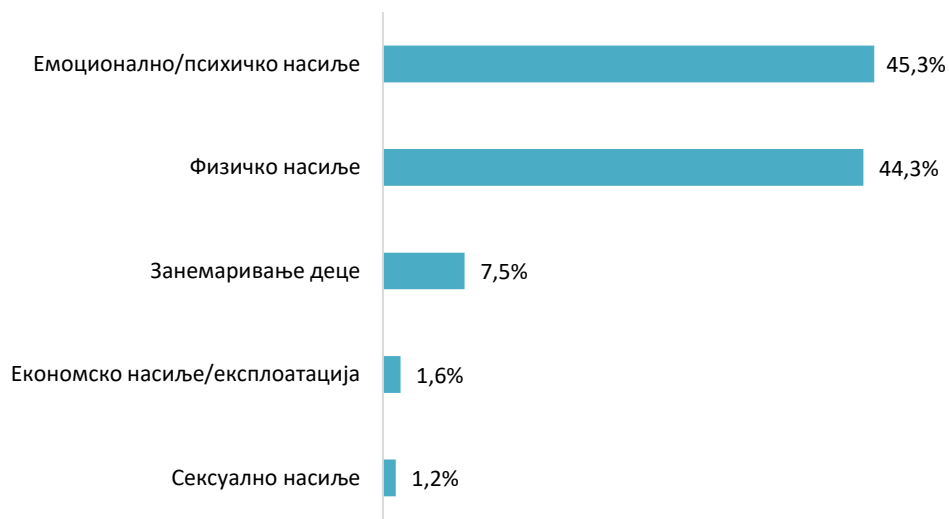
Графикон бр. 25: **Број пријава насиља у породици према сродству починиоца са жртвом насиља, 2019. (у%)**

Извор: Извештаји ЦСР за 2019. годину

Од укупног броја пријава насиља у току 2019. године, у **89,7% случајева реч је о физичком или психичком насиљу** (Графикон бр. 26).

Графикон бр. 26: **Број пријава породичног насиља према доминантној врсти насиља, 2019. (у%)**

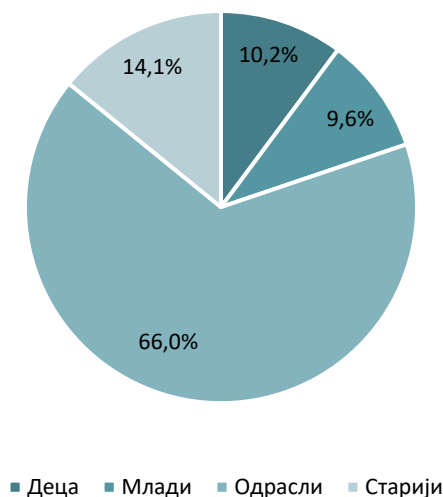
Извор: Извештаји ЦСР за 2019. годину

У заштити жртава породичног насиља ЦСР се углавном ослања на сопствене ресурсе, кроз **пружање материјалне, правне или стручно саветодавне подршке и помоћи**. Током 2019. покренуто је 22.012 ових поступака за пунолетне, а 4.780 поступка за малолетне жртве породичног насиља.

Издавање жртве насиља из породице примењено је за 696 деце и 398 пунолетне жртве. **Кривична пријава** је подигнута у 162 случајева заштите деце и 275 случаја заштите пунолетних жртава породичног насиља.

Групе за координацију и сарадњу на локалном нивоу донеле су укупно 15.189 индивидуалних планова за заштиту и подршку жртвама насиља, од чега се 66,0% индивидуалних планова односи на одрасле кориснике (Графикон бр. 27).

Графикон бр. 27: **Број индивидуалних планова заштите и подршке жртви насиља, донетих на Групи за координацију и сарадњу, према старости жртве, 2019 (у%)**

Извор: Извештаји ЦСР за 2019. годину

У 2019. години суд је изрекао 5.344 мера заштите од насиља у породици (према Породичном закону), што је 14,5% мање него претходне године, а најзастуљенија мера је забрана даљег узнемиравања члана породице (Графикон бр. 28).

Графикон бр. 28: Број мера заштите од насиља у породици изречених од стране суда и евидентираних у ЦСР, према врсти мера, 2017-2019.

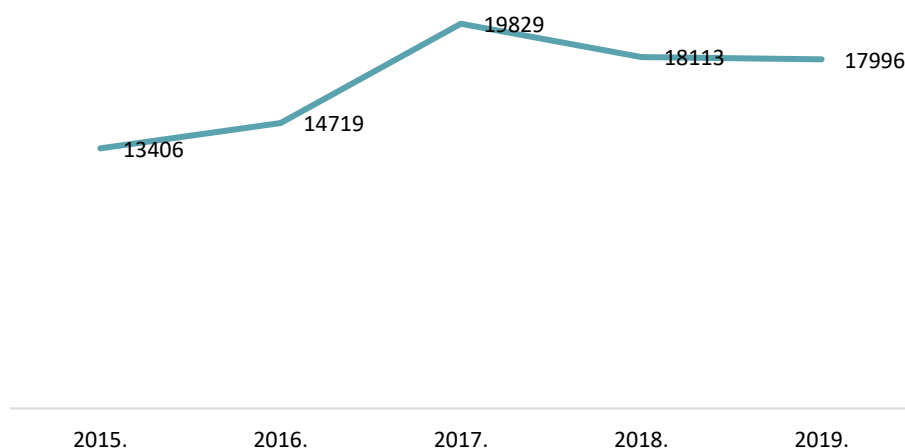

Извор: Извештаји ЦСР 2017 - 2019.

4.6. ЗАШТИТА МАЛОЛЕТНИКА СА ПРОБЛЕМИМА У ПОНАШАЊУ⁴

Током 2019. евидентирано је укупно **17.996 деце и млађих пунолетника са проблемима у понашању**, што је за 0,7% мање него у 2018. години. Међутим, ако се посматра период од пет година, тај број је увећан за 34,2% (Графикон бр. 29).

Графикон бр. 29: Деца са проблемима у понашању на евиденцији ЦСР, 2015 – 2019.

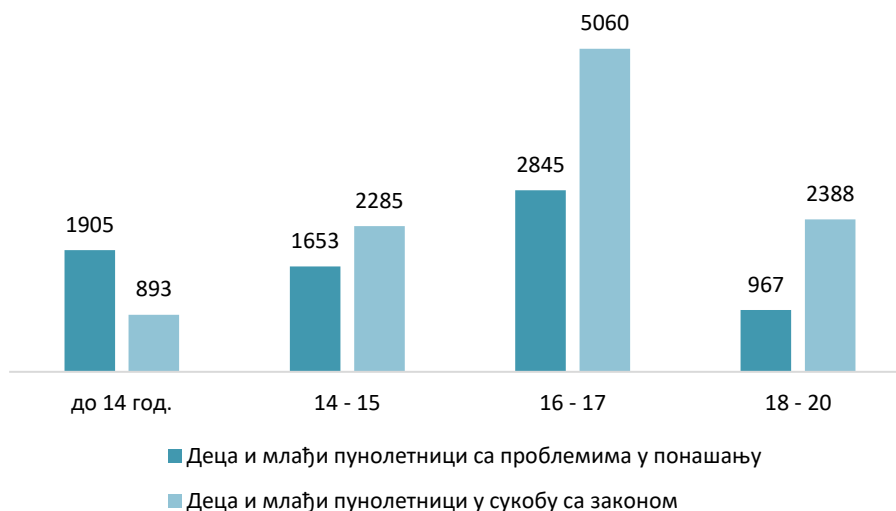

Извор: Извештаји ЦСР 2015 – 2019.

⁴ Подаци које РЗСЗ прикупља се базирају на Закону о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица (2005) који се односи и на млађа пунолетна лица, тако да су у и они приказани у овом сегменту Извештаја.

Од укупног броја деце, **10.626** је у сукобу са законом⁵, а код **7.370** деце су евидентирани други проблеми у понашању⁶. У обе групе најбројнија су деца узраста од 16 до 17 година: они чине 47,6% деце у сукобу са законом, односно 38,6% деце са другим проблемима у понашању (Графикон бр. 30).

Графикон бр. 30: **Деца и млађи пунолетници у у сукобу са законом и са другим проблемима у понашању, према узрасту, 2019.**

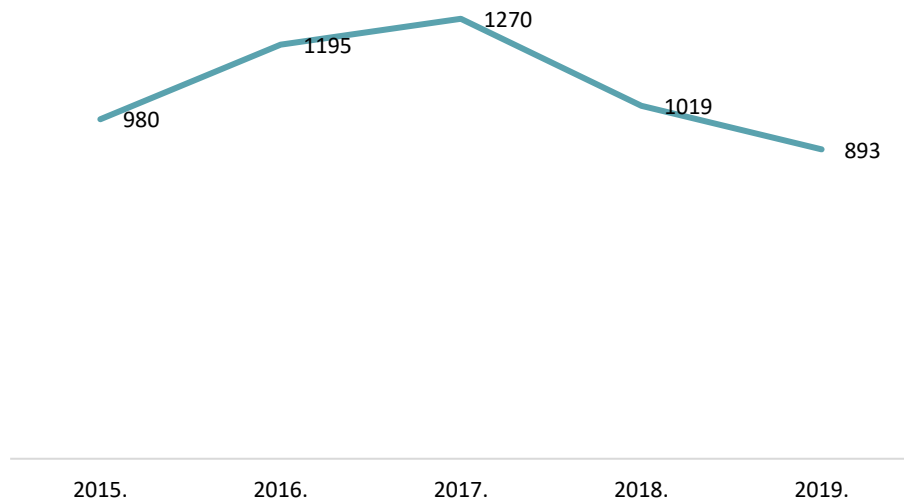
Извор: Извештаји ЦСР за 2019. годину

У 2019. години су центри за социјални рад евидентирали **893 деце млађе од 14 година у сукобу са законом**, што је за 12,4% мање у односу на претходну годину. (Графикон бр. 31).

⁵ Малолетници у сукобу са законом (Кривични и Прекршајни закон) су они који су у контакту са кривичноправним системом због сумње, оптужбе, или осуде да су починили кривично дело.

⁶ Малолетници са проблемима у понашању који немају кривична дела и нису починиоци прекршаја, али имају проблеме у понашању у школи, са родитељима, старатељима и заједницом, и они који својим понашањем угрожавају себе и околину: суочавају се са тешкоћама због злоупотребе алкохола, дроге или других опојних средстава.

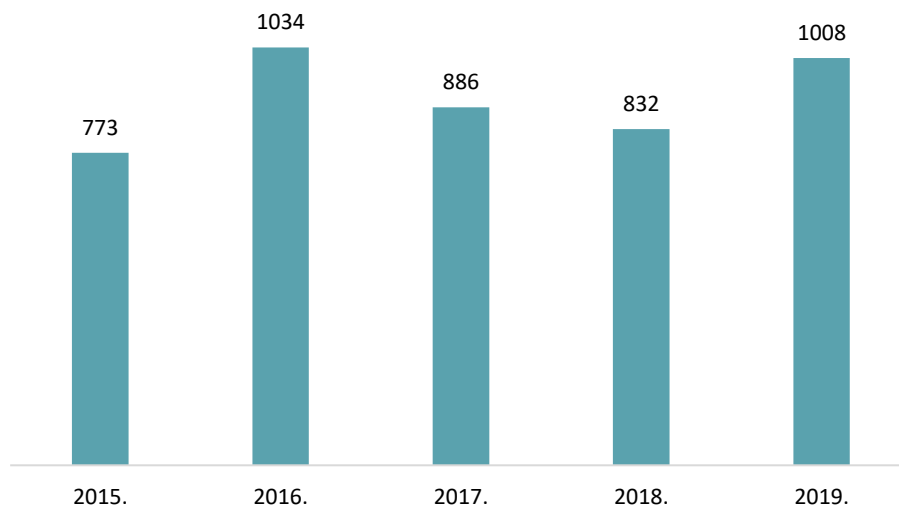
Графикон бр. 31: Број деце млађе од 14 година у сукобу са законом на евиденцији ЦСР, 2015 – 2019.

Извор: Извештаји ЦСР 2015 – 2019.

У току 2019. изречено је 1.008 васпитна налога, што је за 21,2% више у односу на претходну годину односно представља увећање од 30,4% ако се посматра петогодишњи период (Графикон бр. 32).

Графикон бр. 32: Број изречених васпитних налога према евиденцији ЦСР, 2015 – 2019.

Извор: Извештаји ЦСР 2015 - 2019.

Од укупног броја изречених васпитних налога у току 2019. године, 41,6% чини укључивање, без накнаде, у рад хуманитарних организација или послове социјалног, локалног или еколошког садржаја (Графикон бр. 33).

Графикон бр. 33: Број изречених васпитних налога, према врстама васпитних налога и полу детета, 2019.

Извор: Извештаји ЦСР за 2019. годину

Малолетницима су за учињена кривична дела изречене различите мере, од којих су најбројније у току 2019. биле мере појачаног надзора са 40,0%, после којих следе судски укори са 32,1% и васпитне мере посебне обавезе са 22,2% (Графикон бр. 34).

Графикон бр. 34: Број малолетника са изреченим васпитним мерама према евиденцији ЦСР, 2019. (у %)

Извор: Извештаји ЦСР за 2019. годину

4.7. ЗАШТИТА ДЕЦЕ И ВРШЕЊЕ РОДИТЕЉСКОГ ПРАВА

Када су у питању судски спорови у којима се одлучује о правима детета или о правима и дужностима из садржаја родитељског права, 68,2% деце евидентирано је у споровима који се тичу вршења родитељског права (Графикон бр. 35).

Графикон бр. 35: Број деце у споровима у којима се одлучује о правима детета или о правима и дужностима из садржаја родитељског права, 2019. (%)

Извор: Извештаји ЦСР за 2019. годину

Међу поступцима које је ЦСР покренуо пред судом у вези са правима и дужностима из садржаја родитељског права, најбројнији су **предлози за лишење родитељског права са 56,3%** (Графикон бр. 36).

Графикон бр. 36: Број поступака које је ЦСР покренуо пред судом у вези са правима и дужностима из садржаја родитељског права, 2015 – 2019.

Извор: Извештаји ЦСР 2015 - 2019.

Иако се број покренутих поступака за лишење родитељског права смањује, број деце према чијим родитељима је покренут поступак лишења се повећава, и то за 7,6% више него у 2018. години, односно 21,1% више него у 2015. години (Графикон бр. 37).

Графикон бр. 37: Број предлога за лишење родитељског права и број деце према чијим родитељима је покренут поступак за лишење родитељског права, 2015 - 2019.

Извор: Извештаји ЦСР 2015 – 2019.

У 2019. донето је **506 решења о мерама корективног надзора** у односу на родитеље, што је 15,8% мање него у току 2018. Број деце према чијим родитељима су предузете ове мере смањен је за 16,3% у односу на претходну годину.

5. ЗАКЉУЧАК

Синтетизовани извештај о раду центара за социјални рад у Србији представља податке о раду ЦСР у периоду од 1. јануара до 31. децембра 2019. године и израђен је у процесу редовног годишњег извештавања о раду установа у систему социјалне заштите. Укупно је достављено и анализирано 170 Извештаја о раду ЦСР.

Према подацима ЦСР, на дан 31.12.2019. у ЦСР је било укупно 2.616 радника запослених на неодређено време. Укупан број корисника у 2019. је за 6,2% већи него у 2015. години.

Највећи број корисника у 2019. години, како малолетних, тако и пунолетних је из групације **материјално угрожених**.

На дан 31.12.2019. године било је **4.788 деце према којима је примењена старатељска заштита**. Као најчешћи разлог примене старатељске заштите код нових корисника у 2019. години ЦСР наводе **лишење родитељског права, односно пословне способности**. Што се тиче **деце под привременом старатељском заштитом**, у току године је донето **3.140 решење о примени ових мера**, а најчешћи разлози су **спреченост родитеља да врше родитељску дужност и неадекватно родитељско старање**.

Укупан број **пунолетних корисника под старатељском заштитом** на дан 31.12.2019. године био је 22.885. У 42,5% случајева реч је о привременој старатељској заштити.

У току 2019. године ЦСР је као орган старатељства, у циљу заштите деце, **интервенисао издвајањем укупно 1.005 деце из породица**. Удео деце **до три године издвојене из породице је 21,2%**.

У 2019. години **усвојено је укупно 121 дете**, што је за 22,4% мање у односу на 2015. годину. Од укупно 121 детета усвојеног у 2019. години, 16,5% деце је усвојено од стране страних држављана.

У 2019. години **евидентирано је 3,2% више пријава породичног насиља и насиља у партнерским односима, у односу на број пријава у 2018. години**. Према **узрасној структури**, 55,2% пријава односи се на насиље над одраслима, а 23,1% над децом. У свим узрасним категоријама бројније су пријаве насиља над особама женског пола.

Када је реч о **поступању у случајевима пријава насиља**, у највећем броју случајева **ЦСР је пружао материјалну, правну или стручно саветодавну подршку**. Током 2019. покренуто је 22.012 ових поступака за пунолетне, а 4.780 поступка за малолетне жртве породичног насиља. Највећи број интервенција у подршци деци жртвама породичног насиља и њиховим породицама, остаје у оквиру делатности ЦСР.

Према подацима ЦСР, током 2019. године евидентирано је укупно **17.996 деце и млађих пунолетника са проблемима у понашању**, што је за 0,7% мање него у 2018. години. Од укупног броја ове деце 10.626 је у сукобу са законом. Број деце млађе од 14 година са одбаченом кривичном пријавом из Тужилаштва смањен је за 12,4% у односу на претходну годину.

У поступцима заштите деце од угрожавајућег функционисања родитеља, ЦСР се као орган старатељства и даље највише опредељује за покретање **поступка за лишење родитељског права**. ЦСР је у 2019. години покренуо **339 поступка за лишење родитељског права**.

У 2019. години донето је **506 решење о мерама корективног надзора** у односу на родитеље, што је 15,8% мање у односу на 2018. годину.